

Paper inflatie & accres cultuurplanperiode 2021-2024

Om meer inzicht te krijgen in de geldstromen en kostenontwikkelingen binnen de cultuursector heeft het Directeuren Overleg een onderzoek laten uitvoeren door Nils Schwartz, voormalig secretaris van het DO, naar de correlatie tussen de inflatie zoals die gemeten is (de Consumenten Prijsindex of CPI) door het Centraal Bureau van de Statistiek enerzijds en de correctie op de subsidie van het Cultuurplan door de Gemeente Rotterdam. Hierin bouwen we voort op de toezegging van de Gemeente Rotterdam dat het subsidieniveau van het afgelopen Cultuurplan gehandhaafd blijft.

In perioden waarin de prijzen snel stijgen zullen verschillen tussen inflatie en correctie via het accres sneller merkbaar zijn. Sowieso loopt het accres achter op de werkelijke inflatie, juist omdat het een correctie is. De vraag is alleen of de verschillen ook zichtbaar zijn voor alle betrokkenen en hoe dit doorwerkt in de beschikbare budgetten. Deze paper is bedoeld om daar duidelijkheid over te geven.

Nu wordt het accres doorgaans gekoppeld aan de groei van het Gemeentefonds, maar gemeentes hebben zelf de ruimte om hierin beleid te maken. Zo zagen we in de jaren 2021-2023 dat de percentages per gemeente konden verschillen. Zo geeft Kunsten92 in een overzicht aan dat in 2023 het accres voor Rotterdam op 3,8% lag, in Amsterdam op 7,3% en Den Haag op 5,94%.

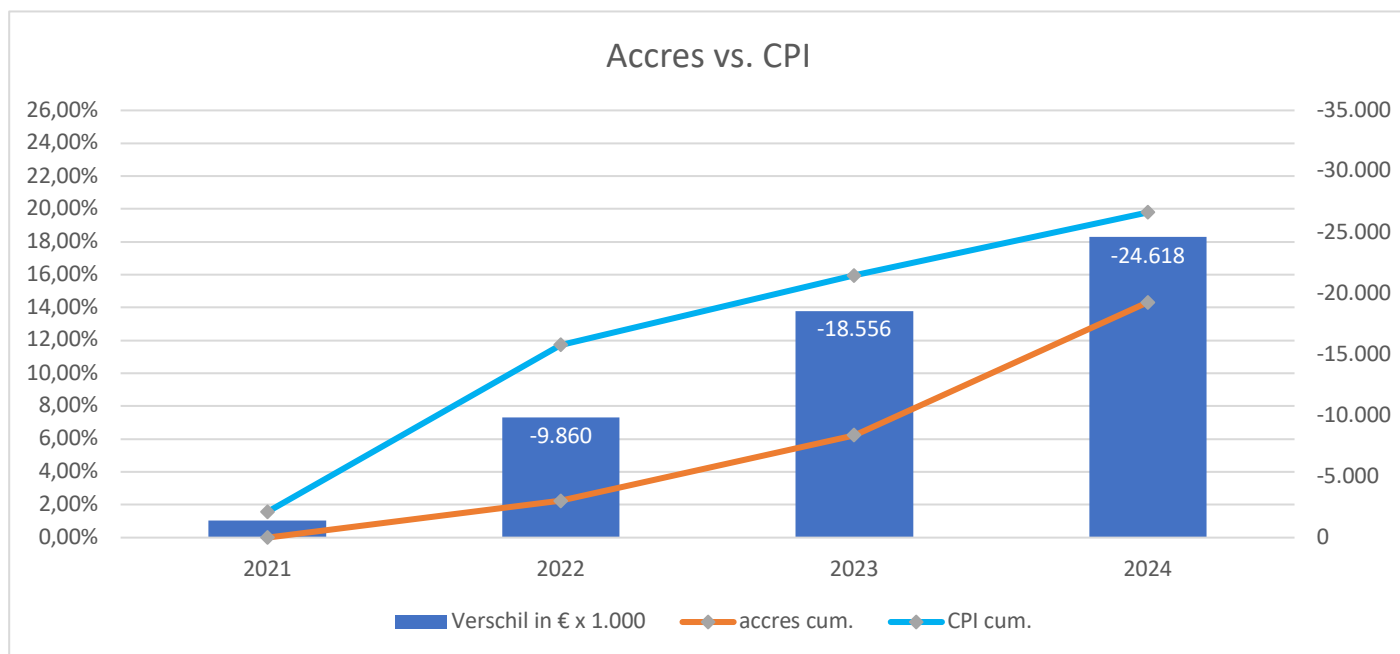
Voor een goede discussie over wat de gemeente in cultuur investeert zijn niet alleen de absolute cijfers van belang, maar ook of deze bedragen meegroeien met de budgettaire ruimte van de Gemeente afgezet tegen de inflatie als totaal.

Enkele conclusies die we uit het onderzoek kunnen trekken zijn:

- Als het accres de inflatie gevolgd had, zou het totale bedrag voor het Cultuurplan 6 miljoen euro hoger liggen
- Over de vier jaren bij elkaar scheelt het 24,6 miljoen euro
- De gemeentebegroting is met de inflatie meegegroeid
- Het Cultuurplanbudget is relatief gekrompen ten opzichte van de gemeentebegroting.

Vergelijking accres en CPI

Onderstaande lijngrafiek toont de ontwikkeling van het accres per 2021, tegenover de ontwikkeling van de CPI (consumentenprijsindex) ofwel de gangbare inflatiecijfers (weergegeven in percentages op de linker y-as). Daarnaast tonen de kolommen (af te lezen op de rechter y-as) het cumulatieve verschil in euro's over de periode 2021-2024, tussen het vastgestelde budget vanaf 2021 + accres, en het vastgestelde budget vanaf 2021 wanneer het budget lijn met de CPI verhoogd zou worden. Dit verschil loopt over de periode 2021-2024 op tot ruim 24,6 miljoen euro.

Hier wordt inzichtelijk dat ten opzichte van de CPI, het subsidieniveau niet toereikend is om de stijging van de inflatie op te vangen. Het verschil in alleen 2024 bedroeg 6%. De CPI ziet echter toe op consumenten, niet alle stijgende lasten voor ondernemingen in de culturele sector zijn hierin verdisconteerd, zoals onder andere de beloning voor specifieke groepen zzp'ers, of de huur van bedrijfsruimtes. Naar verwachting is het verschil dan ook nog groter. In de periode 2021-2024 hebben de instellingen in het cultuurplan opgeteld ten minste 24,6 miljoen euro minder ontvangen door het verschil tussen het accres en de werkelijke inflatie.

Opmerkingen bij deze gegevens:

- De CP-budgetten betreffen de budgetten van de reguliere en RCB-instellingen, niet zijnde intermediairs, en tevens niet de middelen voor de kwartiermaker, BKV, en jazz-programmering ('21-'24).
- De aanvullende subsidie voor Fair Pay is meegenomen in de gegevens als onderdeel van het budget cultuurplan 2021-2024 (2,75 miljoen euro), deze middelen zijn vanaf 2025-2028 structureel aan het budget toegevoegd.
- In het budget van startjaar 2021 is rekening gehouden met het toegekende accres van dat kalenderjaar.

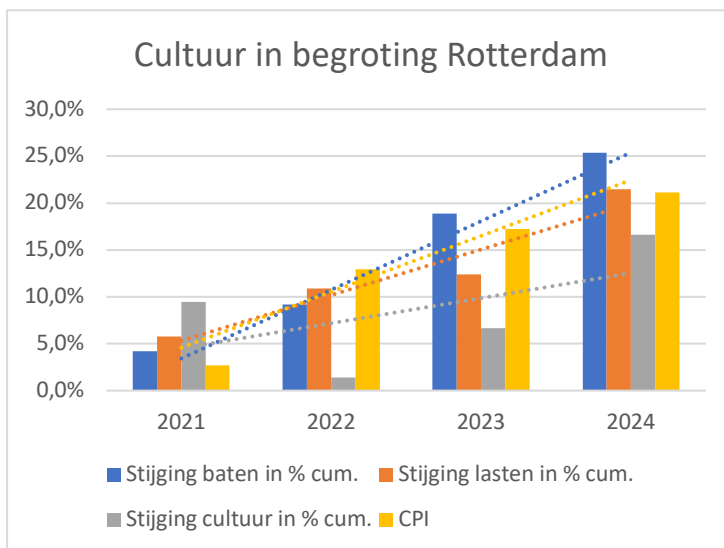
	€ x 1.000
Budget CP 21-24, 2021	89.600
Budget CP 21-24, 2024	101.252
<i>CPI cum. t/m 2025 = 19,8%</i>	
Budget CP 21-24 + CPI cum.	107.314
<i>verschil kalenderjaar 2024</i>	<i>-6.062</i>
<i>verschil in periode '21-'24</i>	<i>-24.618</i>

Cultuur in de gemeentebegroting

In de grafiek rechts wordt een weergave getoond van de ontwikkeling van de baten en lasten in de begroting van de gemeente Rotterdam, de ontwikkeling van het aandeel cultuur in de begroting, en de CPI in de betreffende jaren. Onderstaande tabel toont een gedetailleerd beeld van de begroting, alsook de realisatie.

Opmerkingen bij deze gegevens:

- Baten: totale baten van de gemeente Rotterdam.
- Lasten: totale lasten van de gemeente Rotterdam.
- Cultuur: totale lasten van het programma onderdeel Cultuur van de gemeente Rotterdam (dus niet exclusief het cultuurplan). Deze lasten worden in de tabel onder *Begroot* en *Realisatie* afgezet tegen zowel de totale baten als lasten van de gemeente Rotterdam, bij
- De stijging/daling in de grafiek wordt cumulatief weergegeven, startpunt is 2020. De stippellijn betreft een trendlijn.
- Voor de begroting wordt uitgegaan van de initiële begroting zoals gepubliceerd door de gemeente Rotterdam.
- Voor de realisatie wordt uitgegaan van de exploitatie vóór vpb en reserveringen.

Gemeente R'dam	(x € 1.000.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Begroot	Baten	3.516	3.663	3.840	4.179	4.408	4.730	
	Lasten	3.634	3.843	4.029	4.084	4.414	4.776	
	Cultuur	144	158	146	154	168	172	
	Cultuur in % t.o.v. de baten	4,1%	4,3%	3,8%	3,7%	3,8%	3,6%	
	Cultuur in % t.o.v. de lasten	4,0%	4,1%	3,6%	3,8%	3,8%	3,6%	
	Stijging baten in % tov vorig jaar:		4,2%	4,8%	8,8%	5,5%	7,3%	34,53%
	Stijging lasten in % tov vorig jaar:		5,8%	4,8%	1,4%	8,1%	8,2%	31,43%
Realisatie	Stijging cultuur in % tov vorig jaar:		9,4%	-7,4%	5,2%	9,3%	2,4%	19,43%
	Baten	5.239	4.077	4.871	4.410			
	Lasten	3.948	4.151	4.386	4.545			
	Cultuur	147,8	161,2	148,0	166,0			
	Cultuur in % t.o.v. de baten	↓ 2,8%	↓ 4,0%	↓ 3,0%	↑ 3,8%			
	Cultuur in % t.o.v. de lasten	↑ 3,7%	↓ 3,9%	↓ 3,4%	↓ 3,7%			
	Mutatie resultaat	↑ 1.409,00	↑ 106,00	↑ 674,00	↓ -230,00			

De stijging van het budget cultuur in de begroting loopt niet evenredig mee met de stijging van de totale lasten (én baten) van de gemeente. Dit is goed te zien in de laatste kolom (cumulatief), hier wordt een cumulatief percentage weergegeven per onderdeel over de periode 2020-2025. Er is dus relatief een rimp in het budget van cultuur ten opzichte van de totale begroting.

Naast de ontwikkeling van het daadwerkelijke budget, is ook de verhouding van het cultuurbudget ten opzichte van de baten en lasten weergegeven, in zowel de begroting als de realisatie van de Gemeente Rotterdam. Het programma-onderdeel cultuur fluctueert in de begroting rond de 3,8%, waarbij de trend een daling laat zien vanaf 2020 tot en met 2025.

Daarnaast zie je ook vanaf 2020 tot en met 2022, dat het programma-onderdeel cultuur in de realisatie zowel ten opzichte van de begroting als ten opzichte van de lasten, in verhouding daalt, terwijl de mutatie in het resultaat in dezelfde jaren positief is (ongeacht het werkelijke negatieve/positieve resultaat).

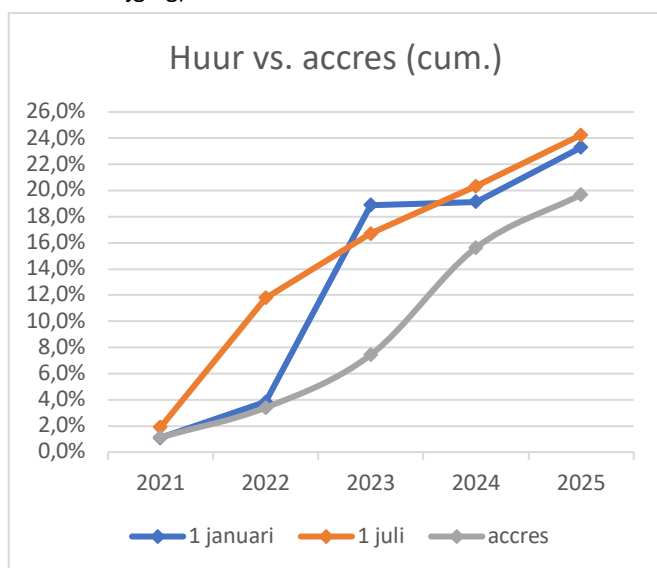
Een evenredig verloop is uiteraard geen vanzelfsprekendheid, er zijn veel factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de baten, lasten en de (her)verdeling van middelen, en komen uiteindelijk uit op politieke keuzes. De vertaling van de keuzes in bovenstaande gegevens is een krimp budget voor cultuur in verhouding tot de totale begroting, een kleiner aandeel in de totale begroting van de gemeente, en een relatieve daling in de realisatie van het budget cultuur in de jaren waar er een gunstiger resultaat is gerealiseerd.

Accres vs. huur en cao-loon

Hieronder worden de ontwikkelingen van de gemiddelde huurstijgingen, en de ontwikkeling van lonen in drie cao's binnen de culturele sector weergegeven, beiden ten opzichte van het toegekende accres.

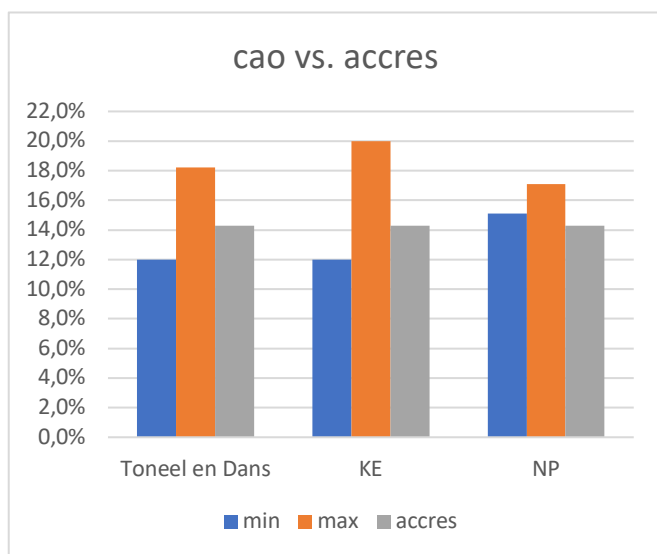
Opmerking bij deze gegevens:

- De huurstijging per 1 juli (effectief CPI 1 maart) is nog niet bekend, hier is de verwachting van het CPI voor het jaar 2025 van het CBS opgenomen.
- De gebruikte data voor de cao's zijn afkomstig van de Kunstenbond. Het betreft hier echter alleen de ontwikkeling in salaris. Andere mogelijk gestegen arbeidsvoorwaarden, zoals een eenmalige uitkering, eindejaarsuitkering, reiskostenvergoeding, scholingskosten, (weekend)toeslagen, maaltijdvergoedingen, en andere emolumenten zijn hierin niet meegenomen. De verwachting is dat de totale loonkosten in werkelijkheid nog hoger uitvallen.
- Bij de cao-loonstijging zijn er meerdere cao's waarin een gefixeerd bedrag wordt toegekend ter indexatie van de tredes binnen een salaristabel. Resultaat hiervan is dat er een verschil is tussen de percentuele stijging in de loonkosten per salarisschaal. Inzichtelijk wordt gemaakt wat de stijging is in de hoogste trede (max stijging) en de laagste trede (min stijging).

Huurstijging in % per jaar	2021	2022	2023	2024	2025	Cum.
1 januari	1,1%	2,7%	14,5%	0,2%	3,5%	23,3%
1 juli	1,9%	9,7%	4,4%	3,1%	3,3%	24,2%
accres	1,1%	2,2%	3,9%	7,6%	3,5%	19,1%

In deze grafiek wordt duidelijk dat er nog steeds een verschil is tussen de indexatie van de huren, en het accres. Zelfs als het accres en de huur in 2025 evenredig stijgen. De verschillen tellen immers door. Het aandeel huur van de culturele instellingen (of je nu bij gemeente of particulier huurt) in de subsidie, is structureel groter geworden; een groter aandeel van de subsidie vloeit naar de huisbaas.

Stijging salaris cao's (min-max)

2022-2024	min	max	accres	Verschil max
Toneel en Dans	12,0%	18,2%	14,3%	-3,9%
KE	12,0%	20,0%	14,3%	-5,7%
NP	15,1%	17,1%	14,3%	-2,8%

In 4 van de 6 gevallen is de stijging in loon hoger dan het toegekende accres. Daarbij komt dat de categorie "min" vooral toeziet op de hogere salarisschalen binnen een cao, waardoor het aannemelijk is dat het gemiddelde verschil dichterbij de categorie "max" ligt dan bij "min". Dit is ook zelfs het geval wanneer uit wordt gegaan van een evenredige verdeling van de loonsom over de gehele salaristabel (ca. 16% stijging).

Uit bovenstaande gegevens kan de conclusie worden getrokken dat de beschikbare subsidie voor het cultuurplan en voor de gehele culturele sector in Rotterdam achterblijven bij de ontwikkelingen zoals inflatie, huur, loonontwikkeling, en in relatie tot de gemeentebegroting.